

ՄԱՍ 1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պետական վիճակագրության ոլորտում որդեգրված ռազմավարությունն ուղղորդված է «Պետական վիճակագրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 4-րդ հոդվածով սահմանված հիմնական խնդիրների իրագործման ապահովմանը և խարսխվում է Միավորված ազգերի կազմակերպության Եվրոպայի տնտեսական հանձնաժողովի 47-րդ նստաշրջանում (15-ը ապրիլի 1992թ.) և Միավորված ազգերի կազմակերպության վիճակագրական հանձնաժողովի (14-ը ապրիլի 1994թ.) ընդունած պաշտոնական վիճակագրության 10 հիմնարար սկզբունքների, ինչպես նաև ի լրումն այդ սկզբունքների՝ Եվրախորհրդի վիճակագրական ծրագրային կոմիտեի ընդունած (24-ը փետրվարի 2005թ.) եվրոպական վիճակագրության վարքականոնով սահմանված 15 սկզբունքների ու դրանց հիման վրա մշակված վիճակագրության միջազգային չափանիշների ու ստանդարտների վրա:

Վիճակագրությունը ցանկացած երկրում մշտապես «դատապարտված» է գտնվելու (գրադվելու) վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների, սկզբնական վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողների և հարկատուների կողմից վիճակագրությանը հատկացվող քրոնիկ անբավարար ռեսուրսների հակադրության «եռանկյունու» կենտրոնում (որոնց խնդիրներն ու շահերը տարաբևեռ են), և դրանով պայմանավորված՝ վիճակագրությունը գործ ունի ոչ թե երկընտրանքային փիլիսոփայության մենեջմենթի, այլ բազմընտրանքային մատրիցայով բնութագրվող փիլիսոփայությամբ մենեջմենթի հետ: Մյուս կողմից՝ վիճակագրությունը գործ ունի ևս մեկ բարդ «եռանկյունու» հետ, որի հակադիր բևեռներն են ժամանակը, ցուցանիշների ամբողջականությունը և որակը, ինչը գիտական վիճակագրության առանձնահատկություններից է (այն դատապարտված է երևույթի վերաբերյալ կիրառելու գիտական արստրահում, հաշվի առնել վիճակագրական դիտարկման դաշտում ընդգրկվածների կոմունիկացիոն (մասնագիտական) ունակությունները և տեղեկատվության արդիականության մասին սպառողների պատկերացումները):

Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված բազմագործոն (մատրիցային) խնդիրների լուծման հիմնական ուղղություններից է եղել վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների պահանջարկի ուսումնասիրությունը և դրա հիման վրա՝ վիճակագրական հրապարակումների կատարելագործումը, կարճ ժամանակահատվածում վիճակագրական տեղեկատվության նկատմամբ սպառողների ընթացիկ պահանջարկի հնարավորինս բավարարումը: Տվյալների արժանահավատության ապահովման ոլորտում որդեգրվել և հնարավորինս իրագործվել է սկզբնական, անվանական տվյալների գաղտնիության սկզբունքի վրա խարսխված՝ «տեղեկատվության տրամադրող - վիճակագիր» երկխոսային համակարգում փոխադարձ վստահության և գործընկերության հարաբերությունների ձևավորման վարքագիծը: Տեղեկատվության օպերատիվության ապահովումը ենթադրում է սպառողներին պահանջվող որակի և ծավալի տեղեկատվության տրամադրում՝ սահմանված ժամկետներում, մշակված ձևով (թղթային, էլեկտրոնային կրիչներով, ինտերնետով և այլն): Սակայն այդ բնագավառում Ծառայությունը, ինչպես և ցանկացած երկրի վիճակագրական ծառայություն, անխուսափելիորեն բախվել է ռեսուրսների (ֆինանսական, կադրային և այլն) իրական սահմանափակումների հետ:

Վերոշարադրյալը հաշվի առնելով, ինչպես նաև հիմք ընդունելով Եռամյա ծրագրով սահմանված դրույթներն ու խնդիրները և դրանց հիմքում դրված պաշտոնական վիճա-

կազմության հիմնարար սկզբունքները, հաշվետու ժամանակահատվածում վիճակագրության զարգացումն իրականացվել է հետևյալ հիմնական միջոցառումային ծրագրերի շրջանակում.

ա) վիճակագրության միջազգայնորեն ընդունված սկզբունքների պահպանման համատեքստում վիճակագրության ինստիտուցիոնալ վերափոխման գործընթացների շարունակում, հետամուտ լինելով նաև վիճակագրական հարաբերությունները կարգավորող օրենսդրական համապատասխան փոփոխությունների իրականացմանը.

բ) վիճակագրական մեթոդաբանության շարունակական կատարելագործման, միջազգային չափանիշների հետ դրա ներդաշնակեցման ու միասնականացման, ինչպես նաև վիճակագրական ցուցանիշների միջազգային համադրելիության ապահովման նպատակով՝ Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության միջազգային համագործակցության շարունակում և ընդլայնում.

գ) վիճակագրական տվյալների որակի և թափանցիկության ապահովման, վիճակագրությունում միջազգային չափանիշների ներդրման և կիրառման նկատառումներով պայմանավորված՝ տեղեկատվության տարածման միջազգայնորեն ընդունված չափանիշների (մասնավորապես Արժույթի միջազգային հիմնադրամի կողմից մշակված «Տվյալների տարածման հատուկ ստանդարտի») կիրառում, ինչը ենթադրում է նաև Ծառայության պաշտոնական ինտերնետային կայքէջի անխափան շահագործում և տեղեկատվության կազմի ու որակի, ինչպես նաև մեթատվյալների պարբերական արդիականացում.

դ) վիճակագրության մեթոդաբանության զարգացմանը զուգընթաց՝ գործող վիճակագրական դիտարկման փաստաթղթերում արտացոլված ցուցանիշների կազմի ու բովանդակության վերանայման, վիճակագրական դիտարկման փաստաթղթերի միասնականացման աշխատանքների շարունակում, միաժամանակ նպատակ ունենալով նվազագույնի հասցնել տեղեկատվության որակի, ամբողջականության և արժանահավատության վրա վերջինիս հնարավոր բացասական ազդեցությունները.

ե) տնտեսական գործունեության տեսակների ու դրանք իրականացնող սուբյեկտների քանակի աճով պայմանավորված՝ բիզնես-ռեգիստրի տվյալների բազայի (իրավաբանական անձանց և անհատ ձեռնարկատերերի մասով) պարբերաբար (նվազագույնը՝ ամենամյա) համալրման, արդիականացման և ամբողջականացման և տեղեկատվության հավաքագրման ընտրանքային եղանակների ներդրման ու կիրառման ուղղությամբ աստիճանական անցման նախադրյալների ձևավորում.

զ) տեխնիկատնտեսական և սոցիալական տեղեկատվության դասակարգման ու կողավորման միասնական համակարգի մասը կազմող ազգային դասակարգիչների մշակման ու ներդրման (այդ թվում՝ վիճակագրության համար տարածքային միավորների ընդհանրական դասակարգչի, անհատական սպառման՝ ըստ նպատակների դասակարգչի, վիճակագրական միավորների դասակարգչի և այլն), ինչպես նաև արդեն իսկ պետական վիճակագրությունում ներդրված ու կիրառվող դասակարգիչների կատարելագործման աշխատանքների շարունակում (այդ թվում՝ հաշվի առնելով տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգչի և արտադրանքի դասակարգչի նախատեսվող հիմնարար փոփոխությունների տեղայնացման հանգամանքը).

է) վարչական ռեգիստրների միջոցով տեղեկատվության հավաքագրման մեխանիզմի ամբողջական կիրարկման աշխատանքների իրականացում, հաշվի առնելով նաև պետական

վիճակագրական աշխատանքների տարեկան ծրագրերով սահմանված համապատասխան աշխատանքների իրականացման ապահովումը.

ը) տեղական (համայնքային) վարչական ռեզիստրների (այդ թվում՝ համայնքների անձնագրերի) ներդրմանը և վարմանը զուգընթաց՝ տարածքային վիճակագրության վարման համար անհրաժեշտ ցուցանիշների կազմի և բովանդակության կատարելագործում և ընդլայնում.

թ) գենդերային կտրվածքով վարվող վիճակագրության ամբողջականացմանն ուղղված աշխատանքների շարունակում.

ժ) ցուցանիշների նախապատրաստման օպերատիվության բարձրացում՝ օգտագործելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրման և կիրառման միջոցով տեղեկատվության էլեկտրոնային հավաքագրման միջոցները և մեթոդները.

ժա) վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների (օգտագործողների) պահանջարկի առավել ամբողջական և օպերատիվ բավարարման նպատակով վիճակագրական հրապարակումների (տեղեկագրեր, ժողովածուներ և այլն) կազմի, բովանդակության և թեմատիկ ընդգրկման ընդլայնում, հաշվի առնելով նաև տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ տարածման հնարավորությունները,

ժբ) վիճակագրական տեղեկատվության սպառողների (օգտագործողների) համար Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության պաշտոնական ինտերնետային կայքէջից ժամանակի իրական ռեժիմով ամփոփ տեղեկատվության ստացման մեխանիզմի կատարելագործում: